У нумары: З жыцця нацыянальных меншасцей ● Як працуюць святліцы ● Парады праўніка і агранома

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 14 (269) | ГОД VII | БЕЛАСТОК 8 КРАСАВІКА 1962 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

ПАМІЖ ПАМІДОРАМІ РАСЦЕ АПЕТЫЧНЫ САЛАТ. (ДА «КВЕТКІ Ў СНЕЗЕ», СТАР. 3.)

Фота: Т. Чачкоўскі

ВЫНІКІ, ЯКІЯ ЗДАБЫВАЮЦЬ ДАВЕР

7 і 8 красавіка г.г. у Беластоку адбудзецца IX Ваяводская справаздачна - выбарчая канферэнцыя ПАРП. Падвядзе яна вынікі дзейнасці за апошнія два гады, якія прайшлі ад VIII канферэнцыі, і вызначыць планы працы на наступны перыяд.

Давайце і мы разам з дэлегатамі нашай партыі, якія ў гэты час будуць абмяркоўваць працу ваяводскай партыйнай інстанцыі, глянем на пяройдзены адрэзак дарогі. Спынімся на справах сельскай гаспадаркі.

Ураджаі 4-х асноўных зерневых культур за гэты перыяд падняліся ў ваяводстве на 15,9%. Нашае ваяводства па вышыні ўраджаяў цукровых буракоў займае шостае месца ў краіне, а па вышыні ўраджаяў бульбы — чацвёртае. Таксама займаем адно з першых месц у краіне па вырошчванню ільну.

Вышэйшыя ўраджаі і павелічэнне хатняй жывёлы прычыніліся да павелічэння скупкі збожжа на 16,6 тыс. тон, бульбы на 46,4 тыс. тон, цукровых буракоў на звыш 76,4 тыс. тон, а скупка жывой вагі ўзрасла ў апошнія гады на звыш 18 тыс. тон.

Значных дасягненняў дабіліся беластоцкія сельгаскааператывы. У 1961 годзе яны атрымалі ўраджаі 4-х асноўных зерневых культур вышэйшыя за сярэднія па ваяводстве, а сельгаскааператыў у Дарожках дабіўся 470 цэнтнераў цукровых буракоў з гектара, займаючы першае месца ў аб'яднанні.

За два апошнія гады на Беласточчыне было створана звыш 500 сельгасгурткоў. Сельгасгурткі аб'ядноўваюць цяпер у нашым ваяводстве звыш 30 000 сялян. У іх карыстанні 390 трактараў і сумежных машын, а таксама 633 малацільных агрэгатаў.

Сур'ёзныя дасягненні маем і ў галіне меліярацыйных работ, якія на Беласточчыне маюць асаблівую вагу, паколькі 32% сельскагаспадарчых угоддзяў нашага ваяводства займаюць лугі, пашы і багны, якія патрабуюць у 80% меліярацыі і загаспадаравання. За апошнія два гады змеліяраваныя лугі і пашы складаюць 26% усіх дагэтуль змеліяраваных лугоў у ваяводстве.

Значны зрух зроблены таксама ў падрыхтоўцы сялян да эксплуатацыі змеліяраваных угоддзяў. У працягу апошніх двух год у ваяводстве было арганізавана 143 водныя суполкі, займаючы гэтым адно з першых месц у краіне.

Гэтыя і шмат іншых мерапрыемстваў, якія партыя рэалізавала, яшчэ больш наблізіла яе да грамадства, здабываючы штораз большы давер. Аб гэтым найлепш гаворыць узрост партыйных радоў. За апошнія два гады ваяводская партыйная арганізацыя павялічылася на 42,3% і на 1.I.1962 года налічвала разам 34.756 членаў і кандыдатаў. Новае папаўненне атрымала партыйная арганізацыя з розных асяроддзяў, але асабліва цэнным з'яўляецца прыплыў у партыю настаўнікаў. За два апошнія гады лік членаў партыі — настаўнікаў павялічыўся ў нашым ваяводстве на амаль 50%.

Гэтыя і шмат іншых фактаў сведчаць, што ўсё большыя асяроддзі нашага грамадства належным чынам ацэньваюць ролю партыі ў нашым жыцці і падтрымліваюць яе лінію.

У гэтыя знамянальныя дні, пажадаем для дэлегатаў Канферэнцыі плённых абрадаў!

ЯН КЭНДЗЕРСКІ

1)

ГРАМАДСКА - КУЛЬТУРНАЕ ЖЫЦЦЁ НАЦЫЯНАЛЬНЫХ МЕНШАСЦЕЙ У ПОЛЬШЧЫ

Праблематыка звязаная з жыццём нацыянальных меншасцей, пражываючых у Польшчы, вельмі рэдка закранаецца ў публіцыстыцы нашай краіны. Выплывае гэта з дзвюх прычын: па-першае, нацыянальная праблема ў Польшчы з'яўляецца невялікай, калі ідзе пра яе колькасны аспект, таму што зараз агульная колькасць польскіх грамадзян выхадцаў з асяроддзя нацыянальных меншасцей не перавышае паўмільёна чалавек, што дае каля 2% агулу людзей; па-другое, праблемы гэтай не ведаюць шырэйшыя кругі польскага грамадства. Шмат-лікія асяроддзі перакананы, што Польшча з'яўляецца маналітнай у адносінах нацыянальных, што ў Польшчы жывуць толькі адны палякі. Безумоўна, праўдай з'яўляецца тое, што Народная Польшча ў адрозненні ад даваеннага перыяду перастала быць нацыянальным кангламератам. У міжваенны перыяд паводле даных з 1931 года (Малы Статыстычны Гадавік 1938 год) амаль што кожны трэці грамадзянін падаваў няпольскую мову як сваю родную мову. Народная Польшча пасля вызвалення з-пад гітлераўскай акупацыі сфарміравалася ў асноўным як адзінанацыянальная дзяржава, абаснавана на спрадвечных этнічна польскіх землях. Аднак у нашых межах дабравольна засталіся, жывуць і працуюць польскія грамадзяне іншых нацыянальнасцей.

Колькасна самай вялікай групай з'яўляецца група украінцаў, якая налічвае каля 200 тысяч чалавек, пражываючых на тэрыторыі ўсёй краіны.

(Працяг на стар. 2)

ВІКТАР РУДЧЫК

1)

СІРАТА СЯМІ НЯНЕК

Гэта старая праўда. Услед за павышэннем матэрыяльнага ўзроўню жыцця неадлучна пашыраюцца культурныя запатрабаванні чалавека. Гэты працэс асабліва наглядна назіраць можам зараз у вёсках. Побач лепшай вопраткі і лепшага абутку ды ўсяго гэтага, што неабходнае для правідловага развіцця гаспадаркі, штораз часцей і штораз больш грошай укладаюць сяляне на прадукты трывалага ўжытку. Купляюць яны радыёпрыёмнікі, адаптары, матацыклы, сціральныя машыны, новую мэблю, і другія рэчы. Запрапануйце селяніну адступіць ад гэтых здабыч цывілізацыі. Не той час.

З гэтых самых прычын — з росту матэрыяльнага ўзроўню жыцця сялян — выяўляюцца іх імкненні да грамадскага культурнага разгарнення, да арганізавання свайго свабоднага часу ў нейкіх канкрэтных рамках грамадскіх суадносін.

Дзеля гэтага патрэбна месца, дзе чалавек мог бы сустрэцца з чалавекам. Такім месцам — маючы на ўвазе сучасныя культурныя запатрабаванні селяніна — можа быць толькі вясковая святліца. Але тут адразу ўзнікае пытанне:

(Працяг на стар. 5)

У Баршчэве (Беластоцкі пав.) кожны вечар святліца запоўнена моладдзю. Пад кіраўніцтвам светліцовай Гелены Канопка моладзь упарадкавала сваю святліцу так, што сапраўды прыемна праводзіцца тут час.

Ці толькі падзенне Франдзісі?

Пасля чатырох год прэзідэнства ў Аргенціне, Франдзісі павандраваў проста ў турму. Воклічы яго прыхільнікаў: «Хай жыве Франдзісі» і «Трымайся Флага» (па-іспанскі «флага» — худы), якія чуліся тыдзень таму назад перад прэзідэнцкім палацам у Буэнас-Айрэс, былі апошнім бляскам яго палітычнай кар'еры. Не мелі яны аднак ужо ніякага палітычнага значэння ва ўмовах, калі ў краіне спынены былі ўсе свабоды, калі верх узяла армія, узначалена крайне рэакцыйнымі генераламі.

Палітычную сцэну Аргенціны пакінуў палітык, які хаця і быў далёка ад радыкальнага кірунку, аднак уводзіў у жыццё прынамсі фармальна некаторыя лозунгі дэмакратыі.

Кім з'яўляецца, а ўласна кажучы, кім з'яўляўся Франдзісі?

Ва ўзросце 22 год Франдзісі стаў членам т. зв. Радыкальнай уніі Перана, якая мела фашысцкі характар. У 1946 годзе, ужо пасля расколу партыі дыктатара Перана, перайшоў у левае крыло, т.зв. Радыкальную непрымірымую грамадзянскую ўнію. Яе прадстаўляў як дэпутат у кангрэсе.

Дагэтуль загадкай з'яўляецца, чаму Перан не расправіўся тады з Франдзісі, калі тым часам жорстка паступіў са сваімі другімі працаўнікамі. Гэта тым больш дзіўна, што Франдзісі выступаў часта ў гэты час у абароне друку і дэмакратычных свабод. Відаць, Перан у асобе Франдзісі бачыў чалавека слабога і хісткага. Пасля трох год ад вайсковага замаху на Перана, Франдзісі ў выніку выбараў 1958 года застаецца прэзідэнтам. На гэтай пасадзе ён паказаў сябе вельмі хісткім і нерашучым. Быў увесь час пад націскам вайсковых колаў, якія патрапілі ўздзейнічаць на яго. Мінуў год прэзідэнства, і вось Франдзісі здэлегалізаваў камуністычную партыю. Нядаўна, пасля канферэнцыі ў Пунта-дэль-Эстэ, пад націскам арміі парваў дыпламатычныя адносіны з Кубай, хаця раней і выступаў у абароне яе правоў на самавызначэнне.

Нерашучасць Франдзісі выявілася нават у час яго адыходу з пасады прэзідэнта; ён жа ж не падпісаў рэзігнацыі і не адклікаўся да слаёў мяшчанства, якое яго падтрымоўвала. Вось якім звычайна з'яўляецца лёс палітыка, які баіцца ўласнага народа.

Дзе ж крыніцы цяперашняга палітычнага крызісу ў Аргенціне? Непасрэднай прычынай паражэння прэзідэнта і часовай перамогі генералаў з'яўляюцца апошнія поспехі перанiстаў. 18 сакавіка партыя Перана перамагла ў 10 правінцыях (на агульную колькасць 22-ух), здабываючы пасады губернатараў у 7 правінцыях і 45 мандатаў для дэпутатаў у федэральным парламенце.

Гэта выклікала перапалох у кіруючым складзе арміі. Перан ненавідзеў генералаў. Ён жа ж быў дыктатарам, а дыктатар не любіць дзяліць улады. Ва ўмовах, калі генералы дабіліся вялікіх уплываў, калі чэрпаюць удабавак карысць са звязанага з імі капіталу, дыктатар Перан быў іх самым вялікім ворагам. Ва ўласным інтарэсе яны прымушаны былі супрацьпаставіцца Перану, паклікаючы на пасаду прэзідэнта свайго чалавека — Хосе-Марыя Гідо. Аднак гэтая перамога не прыносіць вырашэння грамадска - палітычных пытанняў. У Аргенціне і надалей стаяць насупраць сябе дзве сілы: армія і пераністы. Нельга аднак сказаць, што змагацца за ўладу будуць толькі гэтыя групоўкі, таму што яшчэ ў краіне існуе трэцяя сіла — народныя масы. Яны ж дагэтуль падвяргаліся праследванням і не маглі сказаць свайго слова. А зараз, маючы перад сабою пагрозу вайсковага або пяронаўскага фашызму, пачынаюць згуртоўваць свае рады.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

АБВЯРЖЭННЕ

У мінулым нумары на першай старонцы змясцілі мы інфармацыю п. з. «Кубак «Нівы» атрымаў выдатную падтрымку». Усё, што ў ёй напісана, з'яўляецца «прыма - апрылісавым» жартам.

ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАЕ ЖЫЦЦЁ НАЦЫЯНАЛЬНЫХ МЕНШАСЦЕЙ У ПОЛЬШЧЫ

Працяг са стар. 1

Вялікая колькасць канцэнтруецца ў Ольштынскім, Кашалінскім, Шчэцінскім, Вроцлаўскім, Любэльскім, Жэшоўскім, Зялёнагурскім і Гданскім ваяводствах. Звыш 90% гэтай групы — гэта сяляне. Апошнія — гэта інтэлігенцыя, пражываючая ў гарадах. Наступнай нацыянальнай меншасцю з'яўляюцца беларусы, якія налічваюць каля 160 тысяч людзей, пражываючых ва ўсходняй частцы Беластоцкага ваяводства. Тут таксама 90% — гэта сяляне. Яўрэяў у Польшчы пражывае каля 25 тысяч — пераважна жыхары гарадоў. Чэхі і Славакі налічваюць каля 20 тысяч (у пераважнай большасці славацкія гурале, пражываючыя ў раёне Спіша і Аравы).

Рускіх у Польшчы ёсць каля 15 тысяч, яны рассеяныя па цэлай краіне — людзі пераважна гарадскія. У паўночных раёнах Беластоцкага ваяводства пражывае каля 8 тысяч літоўцаў — у пераважнай большасці жыхары вёскі. Немцаў у Польшчы ёсць каля 3 тысяч, пражываюць у Вроцлаўскім і Кашалінскім ваяводствах. Да нацыянальных меншасцей у Польшчы залічваюцца таксама і цыгане як паселеныя так і вандроўныя. Колькасць іх сягае каля 10 тысяч чалавек.

Польскі народ мае ў сваёй гісторыі прыгожыя і багатыя ў падзеі традыцыі суадносін з іншымі нацыянальнымі меншасцямі, супольнай барацьбы за грамадскае вызваленне. Прагрэсіўныя і рэвалюцыйныя сілы польскага народа паміма ўсялякіх кансерватыўных спроб зашчаплення розніц, антаганізмаў і ўзаемнай нянавісці змагаліся на розных франтах пад лозунгам «За нашу і вашу волю». Гэту барацьбу польскага народа салідарна падтрымлівалі народныя масы нацыянальных меншасцей і іх дэмакратычныя арганізацыі. Так было, калі польскі народ змагаўся ў перыяд раздзелаў і нацыянальных паўстанняў, так было ў перыяд рэвалюцыйнай барацьбы польскага рабочага класа пад сцягам СДКПіЛь і КПП.

У міжваенны перыяд вядомая супольная барацьба рабочых і сялян польскіх і беларускіх, украінскіх, яўрэйскіх у КПЗУ і КПЗБ на ўсходняй тэрыторыі буржуазнай дзяржавы. Таксама было і на іншых тэрыторыях у Варшаве, Лодзі, на Сілезіі і г.д.

Гэтыя ідэі і лозунгі, за якія тады змагаліся поўнасцю рэалізуюцца ў Народнай Польшчы. Канстытуцыя ў артыкуле 79 гаворыць, што «грамадзяне ПНР незалежна ад нацыянальнасці, расы і веравызнання маюць роўныя правы ва ўсіх галінах дзяржаўнага, палітычнага, гаспадарчага, грамадскага і культурнага жыцця». Гаворыцьяна далей, што парушэнне гэтых правілаў падлягае пакаранню. Таксама пашырэнне нянавісці або пагарды забараняецца.

Дзяржаўная палітыка, якая выходзіць з гэтых прадпасылак, утварае ўсялякія асновы для развіцця паасобных нацыянальных меншасцей у сваёй прагрэсіўнай народнай культуры і роднай мове. Народная дзяржава бачыць галоўным чынам свае сур'ёзныя абавязкі ў галіне асветы, каб як найхутчэй нагнаць вынікі прыгнёту, адсталасці. Пастаянна ўзрастае колькасць нацыянальных школ. Напрыклад, паколькі ў 1952/53 навучальным годзе мы мелі такіх школ 381, у 1957/8—398, то ў 1959 годзе такіх школ было 399. Колькасць вучняў у гэтых школах была ў 1952/53 г. — 24.974, а ў 1957/8 г. — 17.151 вучань. У 1960 годзе колькасць гэтая ўзрасла да 18.310 вучняў. Галоўнаю прычынаю зніжэння было паступовае заміранне нямецкага школьніцтва (выезды нямецкага насельніцтва ў ГДР у сувязі з акцыяй аб'ядноўвання сем'яў).

Сярэдніх школ (агульнаадукацыйных, педагагічных і прафесіянальных) у 1960 г. было 19 і 1.406 вучняў. Запатрабаванні гэтых школ у падручнікі (друкаваныя ў Польшчы — агулам да 1.IX.60 г. Дзяржаўнае школьнае выдавецтва закончыла друк 199 выданняў, што складае 461.850 экземпляраў), а таксама ў школьныя дапаможнікі, у аналагічных умовах не адрозніваюцца зусім ад школ на польскай мове. Крытэрыем пры арганізаванні школ на мовах нацыянальных меншасцей з'яўляецца воля бацькоў, якія рашаюць аб выбары школы і мовы навучання для сваіх дзяцей.

Таксама на польскіх вышэйшых установах існуюць кафедры філалогіі рускай, беларускай, украінскай, а таксама настаўніцкія студыі стацыянарныя і завочныя, на якіх побач з польскай моладдзю вучыцца моладзь нацыянальных меншасцей. Трэба дадаць, што шмат моладзі з асяроддзя нацыянальных меншасцей вучыцца ў вышэйшых установах заграніцай (Масква, Кіеў, Мінск, Прага). З вышэйшых установаў краіны і заграніцы выходзяць і будуць выходзіць будучыя настаўнікі і дзеячы нацыянальных меншасцей у Польшчы.

Ян Кэндзерскі

БЕЛАСТОЦКАЯ ХРОНІКА

30 — 31 сакавіка ў Беластоку адбылося І міжнароднае сімпозіум студэнтаў - медыкаў, прысвечанае тэме арганізацыі і барацьбы з ракам. У сімпозіум удзельнічалі прадстаўнікі 8 краін і ўсіх медыцынскіх акадэмій у Польшчы. Арганізавана яно было пад пратэктаратам рэктара беластоцкай Медыцынскай акадэміі праф. др Якуба Хлебоўскага.

* * *

31.III. — 1.IV. у Беластоку адбылася IV Ваяводская справаздачна - выбарчая канферэнцыя Саюза сацыялістычнай моладзі. У канферэнцыі прыняў удзел І сакратар ВК ПАРП Аркадзь Лашэвіч, а таксама сакратар ЦК ЗМС Ежы Тэрэй. На канферэнцыі прачытаны былі два даклады: «Аб ролі і заданнях ЗМС у прадпрыемствах» і «ЗМС — памочнік у выхаваўчай працы школы». Канферэнцыя вызначыла заданні на два наступныя гады. І-шым сакратаром ВК ЗМС выбран Базыль Лях.

Юрый Дольд-Міхайлік

БАРОН фон ГОЛЬДРЫНГ

ПЕРАКЛАЎ Хведар Асіпчык

Генрых фон Гольдрынг схапіўся з ложка, быццам яго падкінула пружынай. Ужо тры тыдні, як ён перайшоў лінію фронта, і ўсё ніяк не мог прызвычаіцца да новых абставін. Праўда, усё склалася для яго добра, нават занадта добра. А мо' у гэтым і найбольшая небяспека? Ці не пашкодзіць яму, напрыклад, празмерная прыхільнасць оберста Бертгольда?

Гадзіннік паказваў восьмую гадзіну раніцы. Запаліўшы сігарэту, Генрых зноў лёг у ложак. Трэба было дэталёва аднавіць у памяці ўчарашні дзень. Ён робіць гэта кожную раніцу.

А ўчарашні дзень асабліва важны: учора Генрыху прысвоена званне лейтэнанта нямецкай арміі, і з гэтай нагоды ён, за парадай Бертгольда, наладзіў

вечарынку для афіцэраў аддзела 1—Ц.

Генрых успомніў, з якою ліслівасцю віталіся з ім афіцэры. І як павялічылася гэтая ліслівасць пасля тосту Бертгольда! Оберст сапраўды падняў цудоўны тост. Тактоўна нагадаўшы на заслугі маладога барона перад бацькаўшчынай, Бертгольд спыніўся на сямейных традыцыях Гольдрынгаў. Оберст падкрэсліў, што ён лічыць для сябе вялікім гонарам заступіць маладому барону бацьку. Гэтае паведамленне зрабіла на афіцэрах штаба велізарнае ўражанне. Кожны лічыў сваім абавязкам падыйсці да новага калегі па рабоце, каб чокнуцца з ім, паабяцаць усялякую дапамогу і запрапанаваць дружбу.

Пад канец вечарынкі ўсе афіцэры былі добра падпіты. Як заўсёды бывае ў такіх выпадках, агульная размова спынілася, афіцэры разбіліся на групы, і ў кожнай групе весяліліся па-свойму: адны спявалі, іншыя расказвалі анекдоты, трэція спрачаліся, чацвёртыя проста безупынку пілі. Генрых пераходзіў ад групы да групы, намагаючыся быць гасцінным гаспадаром. Выпадкова яму давялося падслухаць гутарку між маёрам Шульцам і гаўптманам Кубісам.

— Вязе нашаму оберсту, — з зайздрасцю гаварыў Шульц, — бачыце, хоча ўсынавіць гэтага маладога барончыка! Пайду ў заклад, што ён абкруціць яго са сваёй дачкой і прыплюсуе яго два мільёны да

сваіх двух хлебных заводаў. І пляваць яму тады на ўсё, нават на кар'еру! Не тое, што нам з табою, Кубіс!

— Шкадуеш, што ў цябе няма дачкі, Шульц? — засмяяўся Кубіс. — Э, напляваць на ўсё! На дачку, на два мільёны, на кар'еру! Я голым прыйшоў на гэты свет і голым пайду з яго. Давай лепш вып'ем! За тое, каб хутчэй закончылася вайна. Ды толькі калі справы будуць стаяць так, як пасля гэтай аперацыі «жалезны кулак»...

Генрых насцярожыўся, але даведацца пра вынікі аперацыі «жалезны кулак» яму не пашчаслівілася — да афіцэраў падышоў оберст Бертгольд, і яны змоўклі.

Не ў пару, зусім не ў пару прынесла оберста! У гэтым аддзеле ўжо ведаюць аб выніках аперацыі.

Генрых пачаў хутка адзявацца. Спехам выпіўшы каву, ён пайшоў у штаб. Як афіцэр для спецыяльных даручэнняў ён быў у асабістым распараджэнні оберста і кожную раніцу абавязаны быў з'яўляцца да свайго шэфа, каб атрымаць заданні.

Оберст ужо быў у сябе ў кабінеце. Ён падышоў да Генрыха і паглядзеў яму ў вочы.

— Скажы, табе быў вядомы план аперацыі «жалезны кулак»?

— Я чуў, што такая аперацыя мела адбыцца, але

(Працяг на стар. 4.)

Прыемна ў зімовую сцюжу ўпрыгожыць пакой жывымі гваздзікамі, цюльпанамі, нарцызамі ці геацынтамі. Яшчэ прыямней і, хіба карысней, паесці ў такі час свежанькіх парасткаў зялёнай цыбулі, салату ці радзіскі.

Зімой гэтага года ў Беластоцкіх крамах з агароднінай хапала гэтых навінак.

Адным з большых дастаўшчыкаў свежай агародніны для жыхароў Беластока з'яўляецца ПГР — Ігнаткі.

Ужо два гады вытворчасць гэтага гаспадарства накіроўваецца на вырошчванне агародніны. І, як відаць, ПГР на гэтым нядрэнна выходзіць. У мінулым годзе, першы раз у сваёй гісторыі ПГР асягнуў 160 000 злотых даходу.

— А яшчэ 3 гады таму назад, — гаворыць кіраўнік ПГР Тадэуш Кэндзерскі, — нашае гаспадарства мела 600 тысяч злотых затрат

У апошні час у ПГР заложана навейшыя цяплярні і інспекты. Самыя толькі цяплярні займаюць плошчу 3.100 квадратных метраў.

У цяплярню правёў нас загадчык аддзела агародніны магістр Мечыслаў Кулікоўскі. Які ж цудоўны тут свет. Кругом зялёна. Цвітуць гваздзікі і іншыя кветкі. Роўнымі радочкамі расце цыбуля, салат, радзіска і памідоры. Стоячы ў гэтай зеляніне проста нельга пагадзіцца, што за тонкімі шыбамі цяплярні гуляе сакавіцкая завейка.

— Гэтай зімой, — гаворыць загадчык, — мы ўжо прадалі 600 цэнтнераў ранняй агародніны.

— А калі пакажуцца ў продажы першыя памідоры з вашых цяплярняў? — пытаем загадчыка.

— У пачатку мая. Памідоры павінны быць урадлівыя. Пабачце толькі якія моцныя, цёмназялёныя карчы, — кажа загадчык.

Дзякуючы развіццю вытворчасці агародніны ПГР — Ігнаткі стаўся рэнтабельным гаспадарствам. Сёлета планаваны зыск вынясе звыш паўмільёна злотых.

А жыхары Беластока і некаторых паветаў на працягу ўсёй зімы маюць свежую агародніну.

В. Баршчэўскі

— Памідоры будуць урадлівыя, — кажа мгр Кулікоўскі.

На месцы вырванай радзіскі пасеецца другую.

З жыцця БГКТ у Сямяціцкім павеце

Сямяціцкі аддзел БГКТ з сядзібай у Мілейчыцах быў заснаваны год таму. Працу сваю давялося яму пачынаць на цаліне. Дзякуючы энергічнаму праўленню аддзела, зараз у Сямяціцкім павеце налічваецца 18 гурткоў БГКТ. Праяўляюць яны актыўную дзейнасць.

На здымку бачым некаторых членаў «штаба» Сямяціцкага аддзела. Злева: Уладзімір Лявоцюк, настаўнік беларускай мовы ў мілейчыцкай школе, выпускнік Беларускага ліцэя ў Бельску, энергічны актывіст БГКТ; далей бачым начальніка «штаба», інструктара Міхася Вішэнку, а за ім — Мікалай Ажэхоўскі, старшыня гуртка ў Літвінавічах. Гурток гэты з'яўляецца адным з найбольш актыўных у Сямяціцкім павеце.

13 сакавіка ў вёсцы Вілінава адбыўся агульны сход моладзі, на якім было вырашана заснаваць гурток Беларускага таварыства. Старшынёй праўлення гуртка прысутныя на сходзе выбралі Ліду Бондар, сакратаром — настаўніцу мясцовай школы Веру Банькоўскую, а скарбнікам — Тоню Жэрунь.

Пасля выбараў адбыліся спрэчкі аб плане дзейнасці. І вось усе згодна вырашылі арганізаваць супольна з суседнімі гурткамі БГКТ экскурсію па Польшчы, сустрэчу з беларускімі паэтамі, пашырыць падпіску «Нівы» і што вельмі важнае — утварыць гурток мастацкай самадзейнасці.

12 сакавіка адбыўся сход актыву гуртка БГКТ у Вычулках. Тут абмяркоўвалася справа пашырэння падпіскі «Нівы», аднаўлення святліцы, а таксама арганізавання фотавыстаўкі, прысвечанай БССР. Вырашана наладзіць гастрольныя паездкі мясцовага мастацкага гуртка ў суседнія вёскі. Тут варта адзначыць, што ў дзейнасці гуртка выдатна дапамагае настаўнік Канстанцін Пытлюк.

А што ў Клюковічах? Тут не менш цікавыя планы. Мясцовы гурток, узначалены Канстанцінам Кірысюком, хоча падрыхтаваць вартасную праграму на дзень Першамая. Зараз моладдзю вывучаецца п'еса «Мікітаў лапаць». На ўвагу заслугоўвае дапамога гуртку настаўніцы беларускай мовы Веры Зіневіч. Дагэтуль гурток БГКТ у Клюковічах задбаў аб наладжанне экскурсій і фотавыставак. Гурткоўцы апошнім часам абмяркоўваюць справу абсталявання пляцоўкі да танцаў у цэнтры вёскі. Яна вельмі прыдалася б на вясенне - летні сезон.

Эмка

Фот. Чачкоўскі

Турыстычныя кніжкі ПКО

Ёсць такія. Вылясоўваецца на іх выезды на адпачынак у краіне, альбо экскурсіі заграніцу.

У кожным квартальным лясаванні на 1500 укладаў па 3 000 зл. прыпадае 14 прэмій.

1. адна прэмія ў выглядзе бясплатных месц для 2 асоб на экскурсію заграніцу.

2. тры прэміі ў выглядзе бясплатных аднаасобных месц на экскурсію заграніцу.

3. дзесяць прэмій у выглядзе бясплатных аднаасабовых скіраванняў на адпачынак у краіне ў пенсіянат І катэгорыі.

Уклады на турыстычных кніжках апрацэнтавана 3% у год.

Нядаўна адбылося 12-ае лясаванне такіх кніжачак. У лясаванні прынялі ўдзел 4.152 уклады па 3000 зл. Вылясавана 11 прэмій у выглядзе выездаў заграніцу, і 30 прэмій у выглядзе скіраванняў на адпачынак у краіне.

вл.

Аляксандр Герцэн і яго адносіны да славян

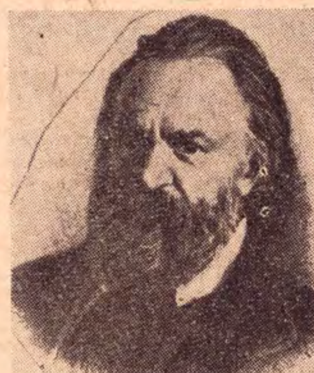

6 красавіка бягучага года мінае 150 год з дня нараджэння выдатнага рускага рэвалюцыйнага дэмакрата, філосафа, пісьменніка, публіцыста і грамадска - палітычнага дзеяча Аляксандра Герцэна.

Шмат месца ў сваіх публіцыстычных артыкулах, мастацкіх творах і навуковых працах прысвяціў Герцэн славянству і яго гістарычнаму лёсу. Славянства для рускага рэвалюцыянера было «будучай часткаю чалавецтва». Яно павінна сказаць, па думцы Герцэна, новае слова ў сусветнай гісторыі. Герцэн палемізаваў са спробамі, асабліва частымі з боку рэакцыйнай нямецкай публіцыстыкі, адмаўляць здольнасць славянскіх народаў да гістарычнага развіцця і творчасці, да навукі і самабытнай культуры. Герцэн лічыў, што славянскія народы валодаюць моцна развітым пачуццём інтэрнацыяналізму, ім далёкая патрыятычная выключнасць, перашкаджаючая разуменню другіх народаў. Успрымаючы ўсё тое лепшае, што створана іншымі народамі ў галіне навукі і мастацтва, славянскія народы не затрачваюць свайго твару, захоўваюць свой уласны характар і каларыт.

Гнеўна бічуючы аўстрыйскую «каралеўска - імперскую цывілізацыю», Герцэн пісаў: «Як Аўстрыя спецыяльна адукавала, мы ведаем па Багеміі. Яна выкарыстала два стагоддзі на сістэматычнае забіванне ўсяго незалежнага і нацыянальнага ў гэтым народзе: яна праводзіла там злачынствы, перад якімі бляднелі справы пратэстанцкай Англіі ў Ірландыі, — пакаранні смерцю, канфіскацыі, ганенні працягваліся пакаленнямі пад кіраўніцтвам езуітаў і бюракратаў, у распараджэнні якіх знаходзілася распусная наёмная жывёльна - лютая салдаччына, якая захоўвала ў памяці паданне валенштэйнаўскіх часоў і трыццацігадовага разбою. Вешалі, секлі, марылі ў турмах, палілі людзей, палілі кнігі, грабілі, высялялі і дайшлі да таго, што арыстакратычная помесь і частка мяшчан зрабіліся немцамі, а народ застаўся чэшскім; і ў першую хвіліну, як разгубіўшыся кат прыўзняў сваю руку і даў ахвяры трошкі ўздыхнуць, у пачатку нашага стагоддзя з'явілася цэлая чэшская літаратура.»

Герцэн падтрымоўваў нацыянальна - вызваленчы рух у Польшчы, Сербіі, Чарнагорыі, Балгарыі і іншых краінах.

Гераічная нацыянальна - вызваленчая барацьба польскага народа выклікала захапленне Герцэна. Шмат захопленых радкоў ён напісаў аб польскіх паўстаннях 1830 і 1863 гадоў, аб польскіх выгнанніках, сасланых царскім урадам углыбіню Расіі і ў Сібір, аб польскіх эмігрантах і аб удзеле ў рэвалюцыйным руху розных краін.

Герцэн марыў аб славянскай федэрацыі, у якой паасобныя часткі былі б звязаны агульнай справай, але ніхто нікому не належаў бы. Расію ён лічыў зернем крышталізацыі, тым цэнтрам, да якога мае цягу славянскі свет. Але Герцэн як рэаліст бачыў, што гэта пакуль што далёкае будучае. На парадак дня ставалі іншыя пытанні. Цяжар гістарычнага лёсу Польшчы, страшэнны прыгнёт, якому яна падвяргалася з боку царызму, пакаранні смерцю, катаржныя прыгаворы, якія абрушваліся на польскіх патрыётаў, урэшце адказнасць за лёс брацкага славянскага народа, якую Герцэн адчуваў на сваіх плячах як прадстаўнік рускай рэвалюцыйнай дэмакратыі, — усё гэта прымусіла яго заявіць: «Мы шмат разоў гаварылі аб будучым саюзе ўсіх славянскіх плямён, мы і цяпер верым у яго, але цяпер у чарзе не гэтае пытанне: бліжэйшае будучае, наступаючая гістарычная справа славянскага свету — дзяржаўная самабытнасць Польшчы і спалучэнне адрэзаных частак яе.» Менавіта дзяржаўная незалежнасць Польшчы і з'яднанне адарваных яе частак складалі самую галоўную задачу польскага нацыянальна - вызваленчага руху. Герцэн вельмі добра разумеў, што ў цяжкім становішчы знаходзяцца не толькі палякі пад панаваннем царызму, але і польскае насельніцтва, пражываючае на землях сілком далучаных да Аўстрыі і Прусіі.

Трэба адзначыць, што Герцэн глыбока ўнікаў у сэнс нацыянальна - вызваленчай барацьбы польскага народа. Ён бачыў таксама слабыя бакі гэтага руху. Герцэн быў перакананы, што барацьба палякаў можа закончыцца перамогай толькі ў тым выпадку, калі сацыяльнае пытанне будзе стаяць на чале праграмы нацыянальна - вызваленчага руху, калі дзеянні польскіх паўстанцаў будуць узгоднены з рэвалюцыйна - вызваленчым рухам у Расіі. Толькі супольная барацьба абодвух народаў магла прынесці акрэсленыя рэзультаты.

Герцэн змагаўся за вольны саюз славянскіх народаў з дэмакратычнай Расіяй. Ён безупынна падкрэсліваў, што такі саюз магчымы толькі на раўнапраўных асновах.

мгр ВАСІЛЬ БЕЛАКАЗОВІЧ

Толькі для дзяўчат

Жанчына ці мужчына — яны ў нас раўнапраўныя. А ўсё ж такі цяжка ўявіць жанчыну - каваля ці жанчыну - гарняка. Яна фізічна не можа пэўных прац выконваць без шкоды для здароўя.

Але патрэбныя нам і чыста жаночыя спецыялізацыі, напрыклад, медсёстры. Вельмі патрэбныя! Некалькі лікаў: ужо зараз дэфіцыт у медсёстрах у нашым ваяводстве сягае 450 асоб; у канцы 5-годкі, пры поўных выпусках існуючых школ медсясцёр, ён будзе ў ваяводстве 1000, а ў краіне 16.000. У гэтым годзе школы ў нашым ваяводстве выпусцяць разам медсясцёр і іх асістэнтак (малодшыя медсёстры) 70 асоб. А запатрабаванне на сярэдні медыцынскі персанал узрастае ў многа разоў больш. Новыя бальніцы (прыпамінаю новаадкрытую бальніцу ў Бельску, у будове вялікая клінічная бальніца ў Беластоку), пункты аховы здароўя патрабуюць сотні, тысячы медсясцёр. Гэта ўжо грамадская праблема, а не толькі ўнутраная справа ўлад нашага лячніцтва.

Лячніцтву медсёстры патрэбны, я-к чалавеку паветра. Аб характары працы медсястры хіба пісаць не патрабую. Вясковыя людзі справядліва гэтую прафесію паважаюць.

А зарплата? Асноўная пасля заканчэння школы 1030 зл. Калі медсястра працуе ў бальніцы (а пераважна ж так бывае), дастае 150—200 зл. дадатку, а калі яшчэ на аддзеле заразным, дзіцячым ці анкалагічным, то яшчэ даходзіць 15% агульнай сумы. Падлічыўшы ўсё, атрымаецца каля 1500 зл. Пасля 2—3 год працы плата павялічваецца. Акрамя таго Міністэрства здароўя разглядае мажлівасці далейшага павышэння заробкаў медсясцёр. Пры школах медсясцёр існуюць інтэрнаты для ўсіх, а для 80% вучаніц і высокія стыпендыі — 420 зл.

Варта, дзяўчаты, над усім гэтым падумаць, праўда?

Вера Леўчук

Практычныя заняткі будучай медсястры.

У школе медсясцёр у Беластоку шырока развіта культурна-мастацкая дзейнасць.

Таямнічы і ўрачысты абрад — чэпкаванне.

ПЕРШАЕ МЕСЦА І НЕРВЫ

ГРН Храбалы адна з лепшых у Бельскім павеце — актыўная і свядомая сваіх абавязкаў. За мінулы год яна першая паведаміла аб выкананні абавязковых паставак.

Вольнарынковая скупка збожжа, вынікі якой не задавальняюць у скалі ваяводства, у ГРН Храбалы была выканана ў 100%. І Храбалы ў павеце ў гэтым занялі другое месца пасля Страблі, якая перавыканала планаваную вольнарынковую скупку.

Асабліва дзве вёскі тут моцна заслужыліся: **Храбалы** — 3,5 тоны (на план 3 тоны), і **Райск** — 9,8 тоны (на 9 тон).

Былі паадзіночныя гаспадары, якія на тоны перавысілі свой план; напр. **Міхал Шыманскі** з Райска прадаў на 2 тоны больш планаванага (план 1,5 цэнтнера), **Аляксандр Гадзіна**, таксама з Райска, здаў 1 тону больш плана.

За вольнарынковы продаж збожжа дзяржаве гаспадары атрымлівалі спецыяльныя купоны, якія потым (у лістападзе) прынялі ўдзел у лясаванні матацыклаў. Гаспадары з Храбалоўскай ГРН вылясавалі аж 7 матацыклаў маркі ВСК і Юнак (Райск — 4, Плёскі — 3, Рэпнева —1), Міхал Шыманскі з Райска з'яўляецца адным са шчаслівцаў.

Другое лясаванне купонаў за вольнарынковы продаж мае вось - вось адбыцца (мо' калі чытаеце гэтыя словы, ужо і адбылося).

«У нас і на гэты раз ёсць многа гаспадароў з купонамі, — хваліцца старшыня ГРН у Храбалах — **Міхал Гадзіна.**

Няхай ласкавы лёс не мінае Храбалоўскай ГРН.

Новы год у абавязках перад дзяржавай у Храбалоўскай грамадзе таксама натхняе радасцю.

Прыклады: мяса за I—II месяцы: план — 27.700 кг — здана 55.456 кг; падатак грунтовы I рата: план 515.000 — рэалізацыя — 493.477 зл.

*

Справа з паспулдзельчай клуняй у самых Храбалах ужо не належыць да прыемных. І людзі ў апошнім часе нервуюцца па прычыне гэтай клуні. Усё выглядае так. Ля вёскі Храбалы стаіць вялікая клуня, быўшая некалі ўласнасцю тутэйшай спулдзельні прадукцыйнай. Клуня не пустуе ў Храбалах, як гэта часта бывае з паспулдзельчымі будынкамі ў іншых мясцовасцях. Яна служыць Храбалоўскім гаспадарам за... клуню. Аж 28 гаспадароў (на ўсіх 30) складаюць у ёй збожжа, салому, сена. У будынку стаяць таксама машыны — спулдзельчыя і тыя купленыя вёскай, і тыя некупленыя (бо ёсць і такія — стаяць бяздзейна ў клуні).

Усё добра, здавалася б. Будынак не панішчаны, бо Храбалоўцы яго даглядаюць, выкарыстаны калектыўна ў вялікай згодзе. Клуню нават на ноч не замыкаюць «бо ў нас не крадуць».

І вось у гэтае ціхае, згоднае клуніна жыццё ўрываецца скрыгот. **Яйчарска-драбярскае прадпрыемства ў Бельску - Падляшскім** захацела забраць Храбалоўскую клуню сабе на складанне... скрынак. Як перакананы Храбалоўцы, нават сам старшыня Прэзідыум ПРН у Бельску стаіць на баку гэтага прадпрыемства, а не гаспада-

ПАШЫРАЦЬ АСА КАНТРАКТАВАНЫХ

Кантрактацыя раслін наогул справа ў нас не новая і большасць земляробаў ведае, што яна ў практыцы аплачваецца. Вось некалькі прыкладаў:

Гарох. Цана кантрактаванага гароху залежыць ад яго чысціні і велічыні зярнят. За I гатунак плаціцца 1050 зл. за 1 цэнтнер, за II — 900 зл. і за III 750 за 1 ц. За прададзены ў рамках кантрактацыі гарох у тэрміне (да 31. XII.) гаспадар атрымлівае 40 зл. узнагароды і 120 зл. коштаў насення за кожныя 100 кг.

Грэчка. За 1 цэнтнер кантрактаванай грэчкі дзяржава плаціць гаспадару 550 зл. плюс 50 зл. узнагароды за тэрміновы продаж (да 31.XII.). Грэчкай можна замяніць абавязковыя пастаўкі збожжа — 1 цэнтнер грэчкі лічыцца за 2 ц жыта.

Лубін (горкі). Сярэдняя цана кантрактаванага лубіну — 370 зл. за 1 ц плюс 40 зл. за тэрміновы продаж (да 31.III.)

Фасоля. За 1 цэнтнер пароды «шлапак - тычак» плаціцца 1450 зл. За іншыя пароды — ад 1250 зл. да 1100 зл. за 1 ц. Дзяржава даплачвае таксама 40 зл. да тэрміновага продажу (да 31.I.) і 120 зл. коштаў насення за кожны цэнтнер прададанай кантрактаванай фасолі.

Бульба. Найлепш аплачваецца кантрактаваць бульбу харчавую.

(Працяг са стар. 2)

лічыў, што мне не выпадае ёю цікавіцца, паколькі я не быў яшчэ афіцыйна залічаны да штабу. Але ў чым справа? Няўжо я прычыніўся да нейкай прыкрасці?

Оберст узяў Генрыха пад локаць і прайшоўся з ім уздоўж кабінета. — Бачыш, мой хлопчык, ёсць людзі, і, на жаль, сярод афіцэраў майго штаба таксама, якія ў поспеху іншага заўсёды бачаць замах на свой уласны дабрабыт, сваю кар'еру. Такіх людзей заўсёды мучыць зайздрасць. І калі яны могуць чымсьці пашкодзіць, яны ахвотна гэта робяць.

— Усё гэта так, але пры чым тут я?

— Няўжо ты не разумееш, што табе зайздросцяць?

— Цяпер я абсалютна нічога не разумею, гер оберст! Хто мне зайздросціць? Я тут зусім новы. І пры чым тут, нарэшце, аперацыя «жалезны кулак»?

— Не хвалюйся! Я табе ўсё вытлумачу, але спярша скажы, якія ў цябе адносіны з маёрам Шульцам?

— Нічога з ім не меў.

Оберст папрасіў Генрыха ісці за ім. Падышоўшы да сцяны, Бертгольд адсланіў заслону, што закрывала вялікую стратэгічную карту раёна ваенных дзеянняў корпуса.

— Справа ў тым, — сказаў з націскам Бертгольд,

— што ўчора ў чатыры гадзіны раніцы пачалася вось гэтая самая аперацыя, якую штаб назваў «жалезны кулак». Вось на гэтым участку нашы дзве дывізіі, падтрыманы дзвюма танкавымі брыгадамі, учора мелі пачаць наступленне, якое, у сваю чаргу, мела адкрыць дарогу на Калінін. Увесь разлік нашага камандвання быў пабудаваны на раптоўнасці, неспадзяванасці. Падрыхтоўка праводзілася хутка. Пра план аперацыі ведала толькі некалькі асоб, у тым ліку і я. Карты з планам аперацыі былі ў штабе корпуса ў камандзіра ўдарнай групы і ў мяне. Учора часці ўдарнай групы за некалькі гадзін да наступлення згуртаваліся ў гэтым раёне. І раптам падзеі абярнуліся зусім не так, як мы спадзяваліся: за дзве гадзіны да пачатку нашага наступлення рускія адкрываюць па гэтым участку люты артылерыйскі агонь, прымяняюць нават рэактыўную артылерыю, якой у іх дагэтуль тут не было. Ударная група даслоўна разляцелася. Потым рускія кідаюць некалькі дзесяткаў самалётаў штурмовай авіяцыі. Не паспелі знікнуць самалёты, як перад рэшткамі нашых часцей з'явіліся рускія танкі і мотапяхота, якія даслоўна знішчылі тых, што засталіся ў жывых пасля двух папярэдніх удараў — артылерыі і авіяцыі. На шчасце, рускія не выкарысталі сваёй перамогі, а вярнуліся н свае пазіцыі.

— Але што гэта ўсё мае супольнага са мной? — нецярпліва запытаў Генрых.

Оберст адказаў не адразу. Ён выцягнуў хустку, доўга выціраў ёю лоб, быццам хацеў прадоўжыць паўзу.

— Бачыш, — пачаў ён асцярожна, — рускія не маглі планаваць свайго наступлення на гэтым участку, інакш бы іх войскі не павярнулі на заходнія пазіцыі, а ішлі б далей. Сама сабою напрашаецца думка, што артылерыю, авіяцыю і мотапяхоту яны згуртавалі, даведаўшыся пра нашы планы. Відавочна, апрача трох тых карт, пра якія я табе гаварыў, існавала яшчэ чацвёртая... у савецкага камандвання.

— Дык што ж, — востра спыніў Генрых, — маёр Шульц выказаў падазронасць, што гэтую чацвёртую карту перадаў рускім я? Так?

— Барані Божа, ён толькі спрабаваў накіраваць здагадку...

— Я заб'ю яго! — люта крыкнуў Генрых. Яго твар збялеў, а рука ірванула кабуру афіцэрскага маўзера. Ён кінуўся да дзвярэй, але оберст сілаю затрымаў яго каля парога.

— Стой! — грозна крыкнуў Бертгольд. — Ты забываеш, што ты ў арміі!

Ён вырваў з рук Генрыха пісталет.

— Супакойся! Намёк Шульца ўсе ўспрынялі як дурную выхадку. Потым Шульц прасіў у мяне прабачэння.

Генрых кінуўся ў крэсла, ахапіў галаву рукамі і

БІБЛІЯТЭКІ ПРАЦУЮЦЬ

У бібліятэках Беластоцкага павета налічваецца 101.684 экземпляры розных кніг, а чытачоў налічваецца амаль што 16 тысяч. Гэта значыць, што 18 працэнтаў у адносінах да насельніцтва, альбо інакш, кожны шосты жыхар Беластоцкага павета бярэ і чытае кніжкі ў бібліятэпы. Трэба адзначыць, што працэнт чытальнасці тут даволі высокі, калі зважыць тое, што сярэдняя ваяводская на Беласточчыне складае 17,1 працэнтаў, а агульнакраёвая 12,1 працэнта.

Асабліва многа чытачоў мае бібліятэка ў Васількове. Там 30 працэнтаў жыхароў з'яўляюцца чытачамі кніжак бібліятэкі. Апрача працы з паасобнымі чытачамі бібліятэкі вядуць шырокую культурна - асветную дзейнасць.

Ад 1 снежня мінулага года бібліятэчныя пункты прыступілі да агульнапольскага конкурсу пад загалоўкам «Веды дапамагаюць у жыцці». У рамах конкурсу арганізуюцца на вёсках даклады найбольш на сельскагаспадарчыя і санітарныя тэмы.

У Супраслі, Васількове, Юшкавым Грудзе, Фальварках Тыльвіцкіх, Студзянках, Зубках і іншых вёсках вялікім зацікаўленнем карысталіся даклады на тэмы: «Значэнне мінеральных угнаенняў», «Выкарыстоўванне лугоў і паш», «Алкаголь і здароўе чалавека», «Свядомае мацярынства», «Гігіена памяшкання» і іншыя.

У 1961 годзе бібліятэкі Беластоцкага павета арганізавалі 140 гутарак на розныя культурна - асветныя тэмы, 25 праблемных курсаў, 15 сустрэч з пісьменнікамі, 49 вечароў чытання, 17 літаратурных вечароў, 35 мастацкіх выступленняў самадзейнікаў, 6 конкурсаў «Згадуй-згадуля», 106 кніжных выставак і 75 газетак і фотагазетак.

Калі зважыць тое, што ў 1960 годзе бібліятэкі Беластоцкага павета зусім не вялі працы асветнай, дык зроблена шмат. Трэба спадзявацца, што ў гэтым годзе дасягненні ў працы культурна - асветнай бібліятэк будуць значна большыя.

МХ

Многія задаюць сабе пытанне: што гэта значыць «харчавая бульба»? Дык высвяснем. Павінна быць гэта бульба адной пароды (нельга мяшаць розныя пароды) і велічыня яе павінна перавышаць 4 см у перарэзе па дыяметры — аж да самай вялікай. За кантрактаваную харчавую бульбу плаціцца: за кожны цэнтнер дастаўлены да 25 верасня 79 зл., а пасля гэтага тэрміну — 74 зл.

Пры кантрактацыі вельмі выгадным з'яўляецца набыццё насення бульбы ў форме пазыкі. За ўзяты ўвесну 1 ц звяртаецца ўвосень 1,5 ц, але гэтыя 0,5 ц ГС залічвае ў абавязковыя пастаўкі бульбы.

Гаспадарам, якія займуцца вырошчваннем вышэй успамянутых рас-

РТЫМЕНТ РАСЛІН

лін і іх закантрактуюць, даюць грашовую пазыку ашчадна - пазыкавыя спулдзельні, якія дзейнічаюць пры ўсіх ГС-ах.

*

Мы пацікавіліся, як колькасна выглядае справа кантрактацыі вышэй успамянутых раслін зараз у Гайнаўскім павеце. На запланаваных 450 га кантрактацыі бульбы (харчовай і прамысловай) у бягучым годзе дагэтуль землеробы падпісалі кантрактацыйных умоў на каля 230 га; лубіну на запланаваных 120 тон закантрактавана каля 35 тон; грэчкі — па плану 120 тон, закантрактавана 43 тоны; гароху — 70 тон, а дагэтуль закантрактавана 31 тону. Ужо выканана толькі план кантрактацыі фасолі (6 тон). Ведаючы землеробаў Гайнаўшчыны, іх магчымасці і прадпрыймальнасць можна сцвердзіць, што рэалізаванне кантрактацыйных планаў праходзіць тут не здавальняюча. Чаму да гэтай пары справай пашырэння асартыменту кантрактацыйных раслін вельмі слаба займаюцца аграномы? А справа тут не толькі ў кантрактацыі, але справа планавасці ў кожнай гаспадарцы, яе даходнасці.

М. К.

роў вёскі. Гаспадары ў Храбалах пакрыўджаны становішчам улад: «вы сабе пабудуйце клуні, а гэтую трэба апаражніць на скрынкі».

І нельга ім не спачуваць.

Не ведаю, колькі і якіх рацый мае Яйчарска - драбярскае прадпрыемства, хочучы адабраць клуню. Ведаю толькі адно, што сказаць людзям выносцёся (не так то зноў гэта і лёгка зрабіць), бо мы не маем дзе складаць скрынак — гэта станоўча замала. **Трэба з поўнай павагай прадставіць людзям свае рацыі і выслухаць іхнія. Гэта першы, справядлівы крок.**

А далей — мы людзі, цэнячыя традыцыю. А ў ёй няма прыкладу, каб к л у н я была сховішчам для скрынак. Хоць гэта менш важнае. вл.

(Працяг са стар. 1)

жаль, у яго словах шмат праўды. Такая святліца знаходзіцца не толькі ў роднай вёсцы аўтара гэтага лісту. Замок на дзвярах святліцы страшыць хлебаробаў, напрыклад, у Плёсках, Гусаках, Райску ў Бельскім павеце; у Тымянцы, Сяміхочах і Вульцы Нурэцкай у Сямяціцкім павеце; у Аградніčках, Калодне і Гнецюках у Беластоцкім павеце... Усіх іх, зрэшты, не пералічыш. Такіх святліц, у якіх моладзь збіраецца толькі на танцы, а старэйшыя — на сходы, у якіх зімою без боязні прастудзіцца нельга паказвацца без кажуха і валёнак — такіх святліц налічваецца ў Беластоцкім ваяводстве каля дзвюхсот. У статыстычных зводках Аддзела культуры ВРН запісана, што апекуецца імі нейкая мясцовая арганізацыя, напрыклад — ССМ, пажарніцкая мясцовая каманда ці гурток вясковых гаспадынь. Практыка штодзённага жыцця абдзірае ружовую плёнку статыстыкі.

Вось грамадная вёска Трасцянка. Жыве тут каля 250 гаспадароў. Вёска праязданая, распалажаная ля рухлівай шашы Беласток — Гайнаўка. Ёсць тут і гурток ССМ, і іншыя арганізацыі, ёсць і святліца. Змяшчаецца яна ў старым пашкольным будынку. Пуста ў ёй і няўтульна. Са сцен, са столі цэлымі пластамі адпадае вапна, у прагнілай падлозе шмат небяспечных дзірак; адзіная мэбля — гэта некалькі старых паламаных школьных парт. Паветра прасякнута халоднай сырасцю.

У тым самым будынку змяшчаецца трасцянская ГРН. Яе сядзібу аддзяляе ад святліцы толькі невялічкі калідорчык. Аднак гэтая блізкасць не дапамагае гаспадарам трасцянскай святліцы задбаць пра яе стан. Святліца гэтая патрабуе невялікага рамонту. Тым часам грашовы фонд прызначаны на яе утрыманне не быў у мінулым годзе поўнасцю (асталося 3 тыс. зл.) выкарыстаны. Каб дапоўніць гэты кубак нядбайнасці, трасцянская ГРН сваёй сядзібай аддзяліла памяшканне бібліятэкі ад святліцы, хаця кожнаму вядома, што гэтыя два пункты культурнага ўздзеяння неразлучны, як ногі і рукі ў чалавека.

Сірата сямі нянек

Вёска Кнарыды ў Бельскім павеце мала меншая ад Трасцянкі. Святліца змяшчаецца тут у асобным будынку, пабудаваным некалькі год таму ў асноўным грамадскім чынам жыхароў вёскі. Нейкі час шэфства над гэтай святліцай трымала Павятовае праўленне ССМ у Бельску. На жаль, гэтая клапатлівасць абмежавалася толькі да пераказання дзесятка крэсал і некалькі старых, канторных сталоў. Пасля нейкага часу з крэслаў засталіся толькі абломкі, якія зараз запаўняюць куткі і гару кнарыдаўскай святліцы. На тым шэфства Павятовага праўлення ССМ закончылася, а самі кнарыдаўцы не падумалі аб выкарыстанні святліцы для культурнага разгарнення ў тыя дні, у якія не было ні танцаў, ні сходу, ні вяселля, ні хрысцін. Нейкім апраўданнем можа быць тут тое, што неэлектрыфікаваная ў іх вёска, ды тое, што ў апошні час ГРН у Піліках, пад адміністрацыяй якой знаходзіцца гэтая святліца, адвяла на яе дзейнасць (абаграванне, пакупка прылад, зарплата інструктару) 4 тыс. зл. на б. г.

І яшчэ адзін прыклад. Вёска Навасады ў Гайнаўскім павеце. Святліцы тут зусім няма, хаця ёсць будынак, які пабудавана пры выдатнай дапамозе ПЗУ. У будынку тым змяшчаецца кіно, у якім у суботу і нядзелю бываюць сеансы. Кінасеанс, як вядома, працягваецца найбольш дзве гадзіны. А што затым? Што адбываецца ў тым будынку ў другія дні? Адказ просты: стаіць ён пад замком. Нават танцы цяжка тут наладзіць, бо лаўкі патрэбныя кінагледачам прымацавана да падлогі «на амін».

Горш яшчэ ёсць у Катлах (Бельскі павет). Пры выдатным укладзе грамадскага чыну пабудавана там пажарніцкую рамізу. У адной частцы знаходзіцца там супрацьпажарніцкае абсталяванне, а другая — вялікая зала — стаць пустая, але ў зале гэтай чалавек з уласнай волі ніколі не захацеў бы праводзіць час. Холадна тут, няма ніякага абсталявання, а сцены, як у турэмнай келі.

Прыведзеныя прыклады дазваляюць зрабіць важны вывад: святліца павінна быць так абсталявана, каб прабыванне ў ёй было сапраўднай прыемнасцю, каб наведвальнік мог знайсці ў святліцы тое, чаго не мае ў сваёй хаце. Тады святліца не будзе стаяць пад замком, тады ў ёй заўсёды будзе поўна людзей.

Узнікае тут пытанне: ці ёсць такія святліцы, у якіх сяляне ахвотна праводзяць час? **ТАК, ЁСЦЬ ЯНЫ.** Для прыкладу: вёска **НАВАДВОРЦЫ** ў **Беластоцкім павеце.** Тут будынак святліцы, так як і ў Навасадах, пабудаваны пры выдатнай дапамозе ПЗУ. **Святліца тут абагрэта, шмат часопісаў, у куточку стаіць вялікае, высокага класа радыё, светліцовая Аліцыя Радзівонская чаруючай усмешкай заахвочвае гуляць у шахматы, шашкі ды іншыя ігры. Тым, хто гэтага не ўмее, ахвотна паказвае. Сістэматычна праводзіцца тут заняткі з дзяцьмі і са старэйшымі. Быў арганізаваны курс кравецтва; аграном зачытаў цыкл гутарак на тэмы, якія «падсунулі» яму сяляне, лекар гаварыў тут аб гігіене, аб асноўных хваробах і пазбяганню іх, аб свядомым мацярынстве. Такая багатая праграма дзейнасці заахвоціць сялян наведваць сваю святліцу.**

Застаецца тады вельмі важнай справай тое, каб святліца не толькі была месцам сходаў і залай танцаў. Святліца павінна жыць уласным жыццём, у якім глыбока праяўлялася 'б плынь сялянскіх культурных запатрабаванняў. Гэта справа складаная. Першым фактарам з'яўляецца тут чалавек, які мог бы гэтую самародную плынь накіраваць у нейкія арганізацыйныя рамкі. Другі фактар — утульнасць памяшкання, у якім знаходзіцца святліца.

Трэба тады, каб у вясковай святліцы ішла работа. Найбольш папулярнай зараз формай культурнага руху ў сялянскіх асяроддзях з'яўляецца самадзейны тэатральны рух. Аднак гэта ўжо другая тэма.

ВІКТАР РУДЧЫК
фота: **Т. Чачкоўскі**

Беластоцкі павет. Святліца ў Навадворцах. Утульна і цёпла. Ды ёсць за чым карысна правясці час.

ўпёрся позіркам у падлогу.

— Вось так лепш! Пасідзі крыху і пра ўсё падумай, угаварваў оберст. — Ты што хочаш? У свае гады ты ўжо маеш заслугі, лейтэнант, валодаеш вялікім капіталам, тады як Шульц не можа набыць нават прыстойнага параднага мундзіра. Як яму не зайздросціць табе, перад якім адкрыта так бліскучая кар'ера! Не звяртай на гэта ўвагі.

— Але з ім я пагавару! — з пагрозай сказаў Генрых.

— Забараняю.

— Але...

— Ніякіх «але». Дай мне слова афіцэра, што не намякнеш нават яму аб гэтым.

— Добра, — пахмурна сказаў Генрых. — Даю слова афіцэра. Але затрымліваю за сабою права пры нагодзе адплаціць Шульцу.

— Ну вось і дагаварыліся! А цяпер давай пагаворым аб іншым. На паўднёвы захад ад сяла Мар'янаўка размясціўся вялікі партызанскі атрад. Цяпер самы зручны час, каб яго ліквідаваць, бо мы адводзім для перафарміравання ў раён Мар'янаўкі рэшткі сорак чацвёртай і дванаццатай дывізій, разгромленых у час аперацыі «жалезны кулак». Гэтыя часці дазволена нам выкарыстаць для ліквідацыі партызан. Да гэтай аперацыі, якую мы назвалі «зялёным шпацырам» прыцягнем таксама паліцыю. Тваім заданнем з'яўляецца аб'ехаць усе паліцэйскія пастарункі і праверыць іх баяздольнасць. Ясна?

— Цалкам. Дазволіце ісці?

— Ідзі... Хвілінку, амаль не забыў. Сёння я атрымаў ліст з дому, і тут ёсць радкі, якія адносяцца да цябе. Вось тут.

Генрых прабег вачыма падкрэсленыя ногцем радкі, падняў усхваляваны позірк на Бертгольда і зноў, ужо не спяшаючыся, перачытаў напісанае.

— Я зараз жа напішу фраў Эльзе! — сказаў ён усхвалявана. — Цяпер я лічу, што маю права гэта зрабіць.

— Што ж, гэта сведчыць аб табе як найлепш. Я сам адпраўлю ліст. Як хочаш, прыпішы некалькі радкоў.

Калі Генрых ужо быў на парозе, Бертгольд яшчэ раз яго затрымаў:

— Я забыў табе сказаць адну пікантную вестку: як здрадніка бацькаўшчыны савецкі трыбунал завочна засудзіў цябе да расстрэлу.

— Навіна, сапраўды, пікантная! — чамусьці засмяяўся Генрых і раптам спыніў смех. Твар яго стаў суровым.

— Я магу загінуць — на вайне ўсё магчыма, — але адно я ведаю цвёрда: здраднікам Бацькаўшчыны я ніколі не буду!

Генрых, стукнуўшы абцасамі, выйшаў з пакою.

(Працяг за тыдзень)

15 16

© PDF: Kamunikat.org 2023 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

Нязвыклы вінаград

Яго ягады, як вялікія слівы. Гэты нязвыклы вінаград вывелі селекцыянеры ў СССР Усесаюзнага навукова - даследчага інстытута вінаробства і вінаградства, «Магарач». Новы сорт яшчэ не мае назвы, аднак хутка ён перакачуе з даследчых плантацый на палі.

З цукровага трасніка

Сцеблі цукровага трасніка нашлі новае прымяненне. Тэкстыльшчыкі горада Гуангжоў у Кітаі даюць з іх штучнае валакно. Па сваім якасцям яно не ўступае сапраўднаму.

Радыё замест узрыўчаткі

Новы метад дабычы карысных выкапняў, «тэрмічнае ўзламванне» не патрабуе бурэння і ўзрыўчаткі. Вучоныя заўважылі, што высокачастотная энергія, якая распаўсюджваецца ў пародах, мае прыкладна пяць працэнтаў вільгаці, награвае ваду і выклікае так званае «тэрмічнае напружанне», у выніку якога парода расколваецца. Амерыканскія вучоныя падлічылі: метад «тэрмічнага ўзламвання» будзе ў 5—6 разоў таннейшым, чым узрыванне пласта.

Цікава, што ў якасці крыніцы высокачастотнай энергіі для «тэрмічнага ўзламвання» пароды выкарыстоўваецца перадатчык радыёвяшчальнай сістэмы «Голас Амерыкі».

ГОД НОВАЙ ЭРЫ

12 красавіка 1961 года адважны савецкі касманаўт Юрый Гагарын на касмічным караблі «Усход» упершыню зрабіў 108-мінутны палёт навокал Зямлі. Збылося тое, да чаго на працягу шматлікіх тысячагоддзяў накіроўвалася думка чалавека. Пачалася новая эра — эра палётаў чалавека ў космас.

За гэты год Юрый Гагарын зрабіў другое навокалаземнае падарожжа, наведваючы шматлікія краіны нашай планеты. Усюды сустракала яго сардэчнасць і агульнае прызнанне.

На здымку вы бачыце Юрыя Гагарына ў ролі ганаровага правадыра негрыцянскага племя кпеле. Так, так. Племя кпеле выбрала Юрыя Гагарына — «чалавека, які вышэй усіх падняўся ў неба», — сваім ганаровым правадыром, уручыла яму адпаведныя рэгаліі — кап'ё і мантыю правадыра.

У негрыцянскія вёскі Ліберыі вестка аб прыездзе савецкага касманаўта перадавалася сігналамі тамтама, а насельніцтва сустракала госця народнымі песнямі і танцамі.

ПЕРШЫЯ ПАЛЁТЫ НАВОКАЛ ЗЯМЛІ

Касманаўт	Ю. Гагарын 27 год	Г. Цітоў 26 год	Дж. Глен 40 год
касмічны карабль	Усход I	Усход II	Меркуры
вага карабля	4725 кг	4731 кг	1890 кг
найменш. адл. ад Зямлі	180 км	178 км	160 км
найбольш. адл. ад Зямлі	327 км	257 км	265 кт
час аднаго акружэння	89 мін.	89 мін,	90 мін.
час усяго лёту	1 г. 48 мін.	25 г. 18 мін.	5 гадз.
колькасць акружэнняў	I	17	3
дата	12 III 1961г.	6 XII 1961г.	20 II 1962г.

МОДА

Сукенка з эланы.

Варта ведаць

...што высахшы абутковы крэм можна зрабіць прыгодным, паставіўшы бляшанку з крэмам у сподак з гарачай вадой. Калі крэм ад цяпла расплавіцца, у яго дадаюць крыху шкіпінару (бутэлечку са шкіпінарам таксама папярэдне саграюць у кубку з вадой), старанна перамешваюць і даюць астыць. Трэба памятаць, што шкіпінар лёгкі на загаранне. Таму разагравацъ яго, як і крэм, на адкрытым агні нельга. Некалькі кропель спірту, улітыя ў крэм, надаюць абутку больш яркі бляск.

...што ў яблыках гатунку антонаўка пасля 100 дзён захоўвання захоўваецца толькі 28% першапачатковай колькасці вітаміну С. Калі ж з яблык гатунку антонаўка прыгатаваць кансерваваны кампот, то нават пасля двухгадовага захоўвання вітаміну С у ім будзе каля 70%, гэта значыць у два з палавінай раза больш.

Сокі з мякаццю змяшчаюць больш пажыўных рэчываў, чым звычайныя, і таму яны больш карысныя. Вялікая колькасць пажыўных рэчываў робіць іх асабліва карыснымі дзецям.

Моладзь свету паедзе ў Хельсінкі

VIII Сусветны фестываль моладзі і студэнтаў будзе праходзіць у сталіцы Фінляндыі Хельсінкі з 27 ліпеня па 5 жніўня 1962 года.

На гэтае свята чакаецца прыезду дэлегацый больш чым са 100 краін. 400 самых розных па сваіх поглядах і перакананнях маладзёжных арганізацый свету ўжо выказаліся за поўную падтрымку VIII фестывалю.

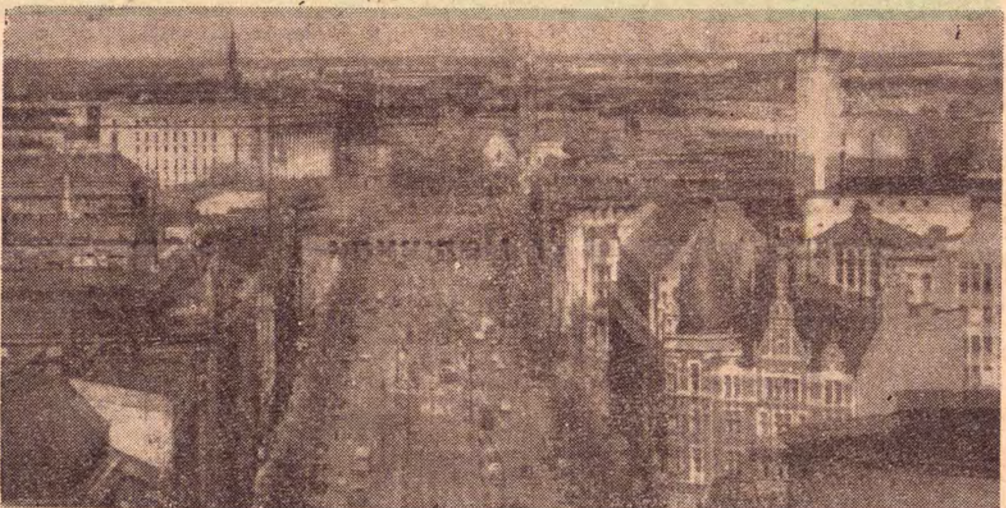

На здымку: Хельсінкі, горад будучага фестывалю.

АДКАЗЫ НАШАГА ПРАЎНІКА

Умоўнае звальненне з турмы

Пытанне 1. На якіх асновах можа быць звольнены з турмы прыгавораны на турму і да каго трэба з гэтай справай звяртацца?

2. Ці можа быць звольнены вязень на час польных работ?

Адказ: Закон з 29 мая 1957 г. аб умоўным звальненні асоб, якія адбываюць кару турэмнага зняволення, прадбачыць магчымасць умоўнага звальнення ў наступных выпадках.

Прыгавораны мусіць адбыць прынамсі 2/3 кары, на якую ён быў прыгавораны, не менш аднак як шэсць месяцаў. Прыгавораныя на кару ніжэйшую як шэсць месяцаў з умоўнага звальнення не карыстаюць.

Не можа быць умоўна звольнены той, хто быў караны за злачынства таго самага віду, як тое, за якое ён адбывае кару, або з тых самых матываў і адбыў за яго прынамсі адну трэцюю кары, а потым на працягу пяці год дапусціўся новага злачынства, за якое цяпер адбывае кару.

У справе ўмоўнага звальнення трэба звяртацца ў Ваяводскі суд — месца, у акругу, дзе знаходзіцца турма. Просьбу павінен зляжыць або сам вязень, або яго адвакат. Просьбы напісаны ад імя членаў сям'і, напрыклад, жонкі або бацькоў звяртаюцца без разгледжання.

Суд, звальняючы ўмоўна, вызначае вязню час пробы, які астаўся да канца кары, не менш аднак чымсьці адзін год. На гэты час суд можа забавязаць вязня да сплачвання шкоды зробленай злачынствам, не піцця водкі, выконвання працы і г.д. Калі ўмоўна звольнены вядзе сябе добра, то пасля часу пробы нявыкананая частка кары лічыцца за адбытую. У выпадку дрэнных паводзін, або дакананя новага злачынства ўмоўнае звальненне адклікаецца і вязень змушаны адцярпець неадбытую частку кары.

Да надзору над умоўна звольненым суд часта вызначае спецыяльнага куратара.

Калі суд не прыхіліцца да просьбы аб умоўленым звальненні, то новую можна зляжыць не раней як за шэсць месяцаў.

З важных прычын у час адбывання кары можа быць зроблены перапынак, які не можа трываць больш года. У справах гэтакіх трэба звяртацца да Ваяводскага пракуратара

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

ЯКОЕ НАСЕННЕ — ТАКІ УРАДЖАЙ

Як жа часта мы спрашчаем справы. Гаворым: ранні сеў — высокія плёны, добрае зерне — высокія плёны, адпаведнае ўгнойванне — багатае жніво і т. п. З гэтага бачым, што многа прадпасылак вырашае аб ураджайнасці раслін. **Недаацэньванне якога - небудзь элемента сведчыць аб нявуцтве і неразуменні істоты сельскай гаспадаркі.**

Аднак, каб падкрэсліць важнасць праблемы, выдзелім найважнейшыя фактары, ад якіх у асноўным залежыць высокі ўраджай. Адным з іх з'яўляецца, несумненна, **якасць насення**. Не справа ў яго рысах знешніх: ці дароднае, чыстае, якога колеру і г. д. Перад усім важныя яго «унутраныя» рысы — біялагічныя ўласцівасці, якія даюць рэальную мажлівасць падняць ўраджай у сярэднім на 2—3 цэнтнеры з гектара. А гэта ў скалі ваяводства дае 1,5 мільёна цэнтнераў зярнят. Захапляючая цыфра. Шанса вартая захаду.

Маем т. зв. адборнае зерне. Вырошчвае яго ў нашым ваяводстве 17.000 рэпрадукцыйных гаспадарак. Такія гаспадары, як: Іван Гаўрылюк з Плёскаў (Бельскі пав.), Іван Казберук з Юшковага Груда (Беластоцкі пав.), ці Вацлаў Харытанюк з Андрыянак (Бельскі пав.) вядомыя са сваіх дасягненняў. Абмянялі яны сялянам па некалькі дзесяткаў цэнтнераў зярнят т. зв. першых адсеваў.

Часта чуем назвы: **эліта, арыгінал, I адсеў. Што яны абазначаюць?** Трэба пачаць ад маруднай працы навуковых працаўнікоў. Іменна яны з паадзіночных каласкоў, з зярняткаў, дакладна даследаваных, вытвараюць першабытны матэрыял. Зярняты такія, размножаныя на плантацыях, даюць суперэліту. Далейшыя ступені то: эліта, арыгінал, I адсеў, II адсеў і г.д.

Да беластоцкага селяніна трапляюць арыгіналы збожжа. Яны размнажаюцца ў рэпрадукцыйных гаспадарках і ўжо як 1 адсеў выменьваюцца гаспадарам. Умелае іх выкарыстанне дае мажлівасці значнага павышэння ўраджайнасці з гектара.

На жаль, гэты факт не мае належнага разумення сярод многіх нашых сялян. З абменам зярнят маем многа клопатаў. **У Дуброўскім павеце ёсць грамады, напр., Ліпск, дзе гаспадары не ведаюць, каму абменьваць зерне. У ГС Заблудаў няма спіска рэпрадуцэнтаў на ячмень. У Баршчэве (Беластоцкі пав.) грамадская рада падае, што абменена 80% зярняці. Аказалася аднак, што ў самым Баршчэве на план 21 цэнтнера ўвогуле не абменена нічога. Пэўныя няправільнасці выступаюць таксама ў Орлі (Бельскі пав.).**

Кожны хоча мець большы ўраджай. Але навошта марыць пра залатую жылу, ці брыльянты, калі само адборнае насенне ў скалі павета дае нам вышэйшы плён вартасцю ў 10—15 мільёнаў зл. Таму, варта запомніць: **мяняць насенне збожжавых што 4 гады, а насенне бульбы што 5—6 год.**

Інж. М. Сухажэбрскі

Трыбуна чытачоў

Дарагія Чытачы! Сёння адкрываем «Трыбуну чытачоў». Запрашаем усіх Вас у яе аўтары. Каб выступіць у ёй, дастаткова напісаць ліст у рэдакцыю. Пісаць трэба аб справах сваёй вёскі, асяроддзя, аб тых справах, якія чытач найлепш ведае. Пісаць толькі праўду. Калі хто не хоча выяўляць у «Трыбуне» сваёго прозвішча, трэба гэта зазначыць у лісце, але прозвішча і дакладны адрас трэба абавязкова падаць да ведама рэдакцыі.

За ўсе апублікаваныя лісты рэдакцыя будзе плаціць ганарар. Ананімных лістаў знішчаць не будзем.

Пішыце не звяртаючы ўвагі на моўныя памылкі, пішыце так, як у Вас гавораць у вёсцы. Калі каму лягчэй пісаць папольску, або па-руску, пішыце на гэтых мовах. Чакаем на Вашы лісты.

РЭДАКЦЫЯ

ЗМВ у Трывежы

Наша арганізацыя ЗМВ у Трывежы існуе ўжо паўгода. За гэты час наша моладзь многа ўнясла працы да развіцця арганізацыі. Члены ЗМВ сарганізавалі гурток БГКТ, а таксама мастацкі гурток, які пачаў добра працаваць. Першы раз са сваёю праграмаю выступілі ў роднай вёсцы, а калі ўсё добра пайшло, пачалі выязджаць у другія вёскі, як напрыклад Збуч, Ласінку, Рэпіску, Койлы, КураШава. Цяпер наш гурток хоча змяніць праграму, і калі ўсё пойдзе добра, зноў загляне ў суседнія вёскі.

Гурток ЗМВ сарганізаваў вечаровы сельскагаспадарчы курс, які вядзе кіраўнік школы Андрэй Ялоза. Курс адбываецца тры разы ў тыдзень. Цяпер наша моладзь хоча падрамантаваць і наняць за даход гуртка БГКТ святліцу ў аднаго гаспадара, якая нам вельмі патрэбна. Вясною моладзь абавязалася чынам адрамантаваць дарогу да Катоўкі і абсадзіць дрэўцамі.

Янка Далевіч
Трывежа

Вучацца жыць па-новаму

У Старым Ляўкове ад лістапада 1961 года праводзяцца заняткі ў сельскагаспадарчай школе. У школе вучыцца моладзь са Старога і Новага Ляўкова, акалічных вёсак, а таксама з вёсак даволі адлеглых. Вучні знайшлі сабе прытулак у сваякоў ці проста ў жыхароў. Нашыя маладыя гаспадары вучацца жыць і працаваць па-новаму. Ужо нават іх бацькі імкнуцца да таго, каб мець як мага больш сельскагаспадарчых машын ці мінеральных угнаенняў. Будучыя гаспадары стануць працаваць новымі метадамі.

Янка Цялушэцкі

Аб сваёй вёсцы

Рыбалы — гэта вялікая вёска ў Бельскім павеце. Жыхары нашай вёскі займаюцца гаспадаркай, а толькі нешматлікая колькасць працуе ў Беластоку. Апрача таго ў Рыбалах ёсць ГРН, школа, у якой вучыцца да 100 вучняў, дзе апрача польскай мовы, вучні вывучаюць сваю родную мову. Беларускую мову выкладае настаўнік Аляксандр Філімонюк. У Рыбалах ёсць бібліятэка, бібліятэкарам з'яўляецца Васіль Андрэюк. Кожны вечар у Рыбалаўскай бібліятэцы шмат людзей, якія чытаюць часопісы, кніжкі на беларускай і рускай мовах. Старэйшыя людзі найбольш чытаюць кніжкі на рускай мове. Тут вельмі весела. Іграе радыё. Часта ў вечары можна пачуць многа песень на беларускай мове з Мінска. Акрамя таго бібліятэкар Андрэюк з'яўляецца сакратаром гуртка БГКТ, які ў Рыбалах вельмі добра дзейнічае. Кіно пастаяннага няма. Яно прыязджае штомесяц, а нават некалькі разоў у месяц.

Пеця Вішнеўскі
Рыбалы

Бельск абудзіўся

Пасля некалькігадовага застою, намаганнямі Павятовага аддзела БГКТ у Бельску Падляшскім абуджан да жыцця Бельскі гарадскі гурток БГКТ.

Вечарам 16 сакавіка г.г. у памяшканні Бельскага агульнаадукацыйнага беларускага ліцэя адбылася ўрачыстая сход членаў і сімпатыкаў БГКТ, пражываючых у г. Бельску. Пасля надзвычай багатай і на высокім мастацкім узроўні артыстычнай часткі, якую падрыхтавалі моладзь і настаўнікі ліцэя, адбылася нарада членаў і сімпатыкаў БГКТ. У выніку нарады паклікана да жыцця 8-мі асабовае праўленне гуртка. У ходзе дыскусіі вырашана ў новым памяшканні Павятовага аддзела БГКТ арганізаваць клуб дыскусій, чытальніцтва і культурнага адпачынку. Застрэльшчыкам арганізацыі клуба з'яўляецца моладзь г. Бельска.

Маладым ініцыятарам і праўленню гуртка варта пажадаць поспехаў у працы.

(ач)

У Ляшуках добрая праца

Нядаўна ў Ляшуках адбыўся справаздачна - выбарчы сход гуртка БГКТ. Гэты гурток мае шмат дасягненняў. Пры ім існуе мастацкі калектыў, які даў 16 выступленняў. Выступаў ён як у сваёй вёсцы, так і ў акаліцы, а таксама ў Нарве, Гайнаўцы, Беластоку і Варшаве. Добра ацаніла працу гуртка ГС у Нараўцы, прызначаючы яму 2400 зл. на ўборы. Члены гуртка актыўна ўдзельнічалі таксама ў грамадскіх чынах: пры рамонце вуліцы, пабудове школы і крамы. Гурток цесна супрацоўнічае з усімі арганізацыямі ў вёсцы. Да новага праўлення выбрана Аляксея Харкевіча (старшыня), Міколу Засіма (намеснік), Ольгу Харкевіч (сакратар), Аляксандра Харкевіча (скарбнік) і Ніну Скепка (член).

На гэтым жа сходзе члены гуртка апрацавалі багатую праграму дзейнасці на будучыню. Ляшуцкі гурток смела можна залічыць да найлепшых гурткоў на Гайнаўшчыне. Да яго дасягненняў выдатна прычыніліся затадчык мясцовай школы Аляксандр Харкевіч і настаўнік Аляксей Харкевіч, якія шмат памагаюць у працы гуртка.

Васіль Дзун
Гайнаўка

Чын аднавяскоўцаў

Вядомыя сакавіцкія завеі многа шкоды нарабілі людзям. Некаторыя аўтамашыны па некалькі дзён «сядзелі» ў снежных гурбах. Амаль усе дарогі завеяла снегам. Была завеяна і дарога ў кірунку Нараўкі (3 км), па якой цяжка было прайсці ці нават праехаць. Але гэта было нядоўга... 19 сакавіка жыхары Альхоўкі, на чале з дарожнікам Васілём Рубчэўскім выйшлі «ваяваць» са снежнымі гурбамі. Прыемна было паглядзець, калі шэсцьдзесят чалавек з такою адданасцю працавала пры завеянай дарозе. Пасля некалькіх гадзін працы дарога была ачышчана, а сяляне з усхваляваннем вярталіся дадому.

Юрка Скепка
Альхоўка

Гурток БГКТ у Палічнай

Гурток БГКТ існуе ў Палічнай ад 60 года. Старшынёй гуртка з'яўляецца Віктар Баран, а сакратаром Люба Шведа. У другім паўгоддзі 1961 г. гурток наш сур'ёзна ўзяўся за працу. На Новы год выступілі з п'есай «Дзесяць гектараў». У гэтым годзе пачалі мы рыхтаваць новую праграму, з якою выступілі ў сваёй вёсцы 11 сакавіка. У праграму ўваходзіла п'еса «Прымакі», беларускія вершы, прымаўкі, танец. Пахвала належыць настаўнікам: Лідзіі Лапінскай, Надзі Майстровіч і кіраўнічы чытальні і бібліятэкі Любе Шведа, якія многа памаглі ў падрыхтоўцы. Калі прыдзе вясна, пастараемся паехаць у навакольныя вёскі.

Віктар Баран
Палічна

Аб гуртку ў Ласінцы

Сёння ў нашых вёсках, дзе знаходзяцца пачатковыя школы, арганізуюць розныя гурткі. Таксама і ў нашай школе ў Ласінцы сарганізавана гурток па геаграфіі. Арганізатарам з'яўляецца настаўнік Янка Раманюк. Быў праведзены сход, на якім пазнаёміліся з планам працы гуртка. На сходзе прысутнічала дваццаць вучняў. Удзел у гуртку могуць браць вучні пятага, шостага і сёмага класаў, а першынства маюць тыя вучні, якія належалі да гуртка ў прошлым годзе. Гурток сарганізуе экскурсію на тэрыторыю Сувальшчыны, а грошы на гэта дасць Міністэрства асветы, 6.200 зл. Вучні толькі ўплацяць па 60 зл. Экскурсія адбудзецца пасля заканчэння навучальнага года. Апеку над экскурсіяй будуць весці Я. Раманюк і Г. Валкавыцкая.

Янка Керсноўскі
Ласінка

«Няма дробных...»

Вельмі прыемна, калі ў дзяржаўных установах культурна і па-людску адносяцца да людзей. Але не ўсюды, відаць, існуе гэта прыхільнасць. На чыгуначным прыпынку Вітава прадаўчыцы білетаў з'яўляецца малады хлапец, Георгі Яканюк з Чахоў Арлянскіх, які нікому не выдае рэшты дробных грошай: гэта можа быць 10 гр., 40 гр., часта паўзлатоўкі. Тлумачыцца, што не мае дробных у касе. Як гэта зразумець, каб у касе ніколі не было дробных? Відаць ён штодзень назбірае на пачак «Спортаў», і гэта нешта значыць.

Трэба яшчэ ўспомніць, што на прыстанку Вітава ў пачакальні заўсёды свежае паветра, кажуць — здарова. Хіба толькі летам. Бо зімою ніколі. Некалькі год стаіць у пачакальні печка, але наўрад ці хоць разок была апалена. Стаіць, абы стаяць. Людзі, чакаючы цягніка, курчацца ад холаду, многія з надзеяй паглядаюць на яе, навет прыкладаюць рукі, а мо' вось разагрэецца? Дзяржава выгаль выдае на зімовы перыяд, аднак у печы пачакальні ён ніколі не спальваецца. А дзе? Цяжка здагадаць. Мо' толькі адзін касір зможа адказаць на гэта.

Мікалай Панфілюк

Праснулася моладзь у Дубінах

Вёска Дубіны вялікая, налічвае каля 190 жыхароў. Вельмі многа моладзі ў вёсцы. У 1953—56 гадах, калі ў вёсцы была святліца, моладзь шмат працавала. Існавала шмат маладзёжных арганізацый, быў таксама мастацкі калектыў, які часта выязджаў з пастаноўкамі ў суседнія вёскі. У 1957 годзе ўся дзейнасць закончылася. На працягу 5 год моладзь нічога не рабіла, не было ніякіх маладзёжных арганізацый, за выключэннем ЗМВ. Але пасля пяцігадовага адпачынку моладзь узялася за працу. У лістападзе 1961 года быў сарганізаваны гурток БГКТ.

2 сакавіка 1962 г. адбыўся сход гуртка, на якім прысутнічала 24 асобы. На сходзе закраналіся такія справы, як: план працы на 1962 год, маладзёжныя абавязацельствы, справа грошай на пакупку музычных інструментаў для Музычнага універсітэта, які нядаўна сарганізавалі ў Дубінах.

Старшынёю гуртка БГКТ з'яўляецца настаўнік Яўгені Свентахоўскі, а старшынёю ЗМВ — Ян Браслаўскі. Яны вельмі стараюцца, каб як мага найлепш ажывіць працу моладзі.

Праграма
ад 10—15.IV.1962 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Towarzysze broni" (franc.), 10—12. „Zaduszki" (polski), 13—15.

Кляшчэлі
„Towarzysze broni" (franc.), 10—12. „Zaduszki" (polski), 13—15.

Навасады
„Aktorka Księcia Pana" (radziecki), 14—15.

Нараў
„Odwiedziny prezydenta" (polański), 14—15.

Нараўка
„O moim przyjacielu" (radz.), 11—15.

Чаромуха
„Gwiazdy spotykają się w Moskwie" (radz.), 10—12. „Dziewiąty krąg" (jugosł.), 13—15.

Чыжы
„Perła" (meksykański), 11—15.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Mein Kampf" (szwedzki), 11—15.

Бранск
„Rudy" (radz.), 10—12. „Dotkniecie nocy" (polski), 13—15.

Грошзіск
„Normandia-Niemen" (radz.), 14—15.

Орля
„O moim przyjacielu" (radz.), 11—15.

Райск
„Sprawa trzynastu" (radz.), 11—15.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Dzień powszedni" (NRD), 10—12. „Dziewiąty krąg" (jugosł.), 13—15.

Міхалова
„Przygody Buratina" (radz.), 10—12. „Kwiecień" (polski), 13—15.

Супрасль
„Wyższa zasada" (szwedzki), 10—12. „SOS Titanic" (ang.), 13—15.

Чорна Весь
„Ostatni będą pierwszymi" (NRF), 10—12. „Obcy w domu" (franc.), 13—15.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Przygody Buratina" (radz.), 10—12. „Kwiecień' (polski), 13—15.

Мілейчыцы
„Wielki balet" (radz.), 10—12. „O moim przyjacielu" (radz.), 13—15.

Нурэц
„Przygody Buratina" (radz.), 10—12. „Kwiecień" (polski) 13—15.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Flip i Flap na bezludnej wyspie" (franc.), 10—12. „Świadectwo urodzenia" (polski), 13—15.

Сухаволя
„Perła" (meksykański), 10—12. „Miłość powraca wiosną" (radz.), 13—15.

Шудзялава
„15,10 do Yumy" (USA), 11—15.

Янаў
„Na tropie przemytników" (duński), 10—12. „Droga na Zachód", (polski), 13—15.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„W masce i bez maski" (koreański), 14—15.

Новы Двор
„Korsarze Pacyfiku" cz. II. (radz.), 14—15.

Ружаны Сток
„Korsarze Pacyfiku" cz. I. (radz.), 14—15.

Ніва

Adres redakcji: Białystok ul. Wesołowskiego 1.

Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7,20 zł. półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024.

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie. 5 $ — w USA.

Nakład 5000 Bltk F-3

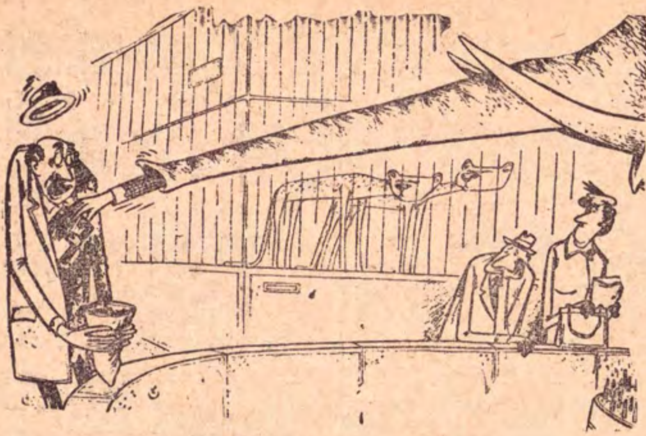

Генадзь ЛІПЕНЬ

НЯЎДАЧНІЦА

Не загарэўшыся,
Пусціўшы толькі дым,
Няўдачніца — запалка прапішчала
— Вось так, мае сяброўкі,
Ўсе згарым,
Карысці з нас і толку мала...

Узважыўшы свой нораў палкі,
Ёй адказалі ў карабку запалкі:
— Маўчала б лепш, «сяброўка»,
Калі няўдалая галоўка

Песні па заяўках чытачоў

По просьбе Мечыслава Шэршановіча з Заблудава змяшчаем песню

Дзяўчыненька, шуміць гай
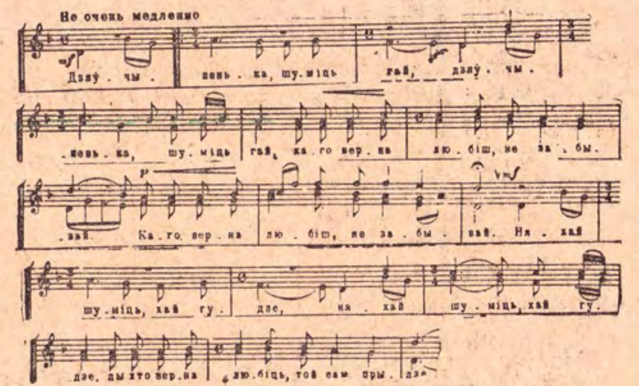
Дзяўчыненька, шуміць гай,
Каго верна любіш, — не забывай.
Няхай шуміць, хай гудзе,
Ды хто верна любіць, той сам прыдзе!

«Дзяўчыненька, адчыні,
Хаця ж маё сэрца развесялі».
«Ой, не буду адчыняць,
Бо захочаш ночаньку начаваць.»

«Ой, не буду, не буду,
Толькі узыйдзе месячык, як пайду».
Мы сядзелі да зары,
Пакуль стала відненька на двары.

Зашоў месяц і зара,
«Аставайся, мілая, здарова».

ПУСТАЗВОН

Незнаёмы, прыезджы чалавек, увайшоў у хату і, здымаючы шапку, сказаў:

— Мір у хату гэту! Спадзяюся здароўе не падкачала, і ўсё ў парадку.

Гаспадар замешкаўся:

— Прашу, сядайце. Госць у хату — Бог у хату. Як вы здагадаліся, у мяне ўсё ў парадку. За электраэнергію заплаціў, страхоўку выслаў, на пабудову школ даў...

— Не можа быць?! — здзівіўся незнаёмы. І пра школы не забылі?

— Як можна забыць, зараз вам квітанцыю пакажу, у мяне парадак, — пераконваў гаспадар, рыючыся ў кучы паперы. Пры гэтым ён гаварыў: — Антошка, што за могілкамі жыве, з кожным налогам зацягвае, у яго заўсёды недахоп у грошах. Мы людзі свядомыя, абавязкі свае ведаем. Некаторыя не плацяць, таму ў дзяржаўных фінансах недабор. У краіне такіх плацельшчыкаў, як мух у хаце набіраецца. Іншы, як Лук'ян — цясляр, прапівае, што пад руку падвернецца, а налогі вісяць у даўгах. Я спярша выканаю, што трэба, а потым і выпіць не грэх.

— Пахвальна, — заўважыў госць.

— Само сабою зразумела, — згадзіўся гаспадар. — Справы парадак любяць. Ад гэтага і пашана ў грамадстве і аўтарытэт у грамадскай радзе. Вось вы, напрыклад, з раніцы да вечара хлапочаце, ножкі б'еце, за парадкам наглядаеце. Пахадзіць так па хатах цэлы дзень — страшная мука, ды не кожны гэта разумее. У мяне дэвіз — пра свае справы дбаці ўмей і іншага чалавека разумей. Неадукаваныя мы, а мудрасць жыццёвую ведаем. Часам чалавек жыве па-дурному, проста галінку падпільвае, на якой сядзіць. Вось Міхась не здае гэ[illegible] лішкаў хлеба, а зерне меле і муку прадае на рынку. Як няшчасце здарыцца, барані Багародзіца, кроква падгніе, або ў хаце фундамент асядзе, гэээ не прадасць яму будаўляных матэрыялаў на рамонт. Схопіцца чалавек за патыліцу, ды позна будзе. Або возьмем Яфрэма. Вучыць курыцу гаварыць. Хваліцца, што ўжо яна выгаварвае «ко-ко». Чалавек гадамі адыйшоў, а розумам не дайшоў.

— Гэта так, — згадзіўся госць, — ды толькі...

Гаспадар збялеў і спыніў госця скараговаркай:

— Мо' забыў нешта? Гэта здараецца. З боку заўсёды памылку лепш відаць. Вы, грамадзянін кантралёр, смела скажыце ў чым справа.

Незнаёмы збянтэжыўся.

— Недаразуменне тут, — сказаў ён. — Прыехаў я да вашага суседа, Рыгора, я кум яго. У Рыгора хата на замку, вось і зайшоў я спытаць, мо' ведаеце, калі ён вернецца.

У гаспадара рот прыадчыніўся, быццам збіраўся сказаць літару «о».

Людзі мілыя, мы часта першаму сустрэчнаму пляцем розную несусвеціцу. Язык гаворыць, чаго галава не ведае. Высыпаем бы з мяшка свае і чужыя справы. А што ў гэтым добрага — памяркуйце самі.

Дзядзька Лявон

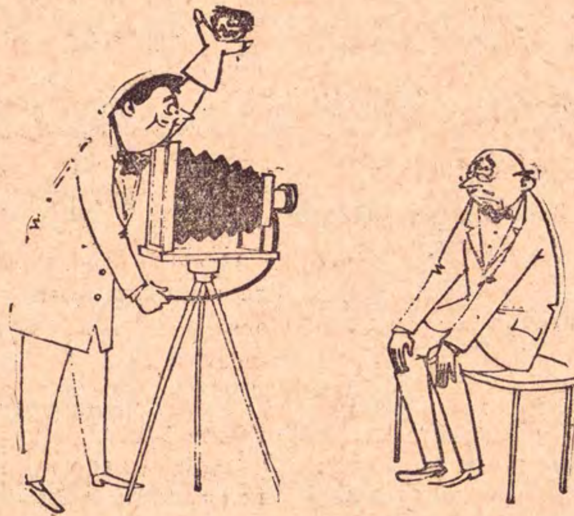

КУР'ЁЗЫ

МОНА ЛІЗА І БОКС

У Луўры не так даўно было ўкрадзена некалькі карцін вядомых майстроў кісці.

Каб зберагчы «Мону Лізу» Леанарда да Вінчы якая знаходзіцца ў Луўры, да яе паставілі персанальнага ахранніка. Ім стаў адзін з мацнейшых французскіх прафесійных баксёраў Арманд Ванучы.

РАЎНАПРАЎЕ

У змяненне палажэння аб цялесных пакараннях школьнікаў, якое прадугледжвала да гэтага часу дубцы толькі для хлопчыкаў, Гамбургскае школьнае ўпраўленне па просьбе выкладчыкаў закона божага пастанавіла, што школьніцы ўсіх узростаў таксама падлягаюць пакаранню дубцамі ў прысутнасці ўсіх вучняў класа.

ВЫРАМАНТАВАЎ

Да механіка, які рамантаваў два трактары, падыходзіць трактарыст.

— Вырамантаваў? — пытаецца.

— Толькі адзін.

— Які?

— Не ведаю, спрабаваў завесці — ніводзін не ідзе, — адказаў механік.

Прыслаў
Эдвард Пшылажынскі

ПРАГНЫ БАГАЦЕЙ

У адной вёсцы жыў багаты чалавек. Аднойчы прышоў да яго стары жабрак і просіць:

— Сынок, дай мне чаго паесці.

— Пайшоў прэч, стары! — кажа багацей. — У мяне няма чаго даць.

— Дык мо' знойдзецца ў цябе акраец хлеба? — неадступае дзед.

— Не дам, бо і сам не маю, — адказвае багацей.

— Дык дай мне хоць лыжку вады, — просіць дзед.

— Калі і вады ў мяне няма, — адказвае багацей.

— Тады чаго ты тут сядзіш, — кажа яму дзед — ты ж яшчэ бяднейшы ад мяне. Хадзі, пойдзем у добрых людзей міласці прасіць.

Прыслаў **Пётр Іванюк**

ЗАДАННЕ

Настаўнік: — Скажы праўду, хто развязаў табе задачу?

Вучань: — Тата.

Настаўнік не дачуўшы: — Сам?

Вучань: — Не, крыху я яму памагаў.

Прыслала **Лена Калехта**

★ ★ ★

АДКАЗАЎ

Дзядзька Антось паказаў на неба і спытаў:

— Грышка, што мы бачым над галавой?

— Блакітнае неба, — адказаў Грышка.

— Правільна, — згадзіўся дзядзька і зноў спытаў: — А калі ідзе дождж?

— Тады мы бачым парасон.

Прыслаў
Аляксей Шаховіч

★ ★ ★

НЕ ЗДАГАДЛІВЫ

— Верачка, што б ты са мной зрабіла, калі б я цябе ўзяў і пацалаваў.

— Каб ты сапраўды цікавіўся, дык ужо даўно ведаў бы.

Прыслаў **Лёня Федарук**

У ПАВОДКУ

Яна: — Вася, а дзе наш Валерык?
Ён: — Я яго за руку вяду.